

Yazar(lar) / Author(s)

Doç. Dr. Bedir Sala

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat
Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Ayonkarahisar-
Türkiye

e-posta: bedirsala@aku.edu.tr

(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

Makale Bilgileri/Article Information

Tür-Type: Araştırma makalesi-Research article

Geliş tarihi-Date of submission: 01. 07.2025

Kabul tarihi-Date of acceptance: 07.09. 2025

Yayın tarihi-Date of publication: 30. 09. 2025

Hakemlik-Review

Çift Taraflı Kör Dış Hakemlik

Double-Blind External Peer Review

Etik beyan/Ethics statement

Yazar(lar), çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyduklarını beyan etmiştir.

The author(s) declared that they complied with ethical principles during the preparation of the study.

Benzerlik taraması- Plagiarism checks

Çıkar çatışması-Conflict of interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir

No conflict of interest declared

Finansman-Grant Support

Fon, hibe veya destek alınmamıştır

No funding or support was received

Lisans- License

Pierre Bourdieu's Concept of Family and Social Reproduction

Abstract

In contemporary sociology, the family remains at the center of ongoing debates, particularly due to its evolving structure and changes. In fact, its close link to issues such as social change, inequality, and identity makes it important for understanding the social structure. Bourdieu analyzes the family not as the subject of an independent study, but rather within the context of analyzing the social structure. He focuses especially on its role in social reproduction and the transmission of inequality, analyzing it alongside the concepts of habitus and capital. Thus, Bourdieu views the family as a field that shapes habitus, transfers types of capital to its members, and establishes gender-based relations of domination that permeate other areas of society. This article provides a framework for how Pierre Bourdieu discusses the family by examining the basic concepts and arguments he uses in his works. First, it explains how the family is realized as a "well-founded fiction." Then, it focuses on how relations of domination within the family reproduce inequalities outside of it and, finally, on its effective role as a privileged space in the formation of the habitus.

Key words: Family, Pierre Bourdieu, Social Reproduction, Habitus, Social Inequality.

Pierre Bourdieu'de Aile Alanı ve Toplumsal Yeniden Üretim

Öz

Aile konusu günümüz sosyolojisinde, özellikle dinamik yapısı ve değişimler nedeniyle güncel tartışmaların odağında kalmaya devam etmektedir. Nitekim toplumsal değişim, eşitsizlik, kimlik gibi konularla yakından bağlantılı olması toplumsal yapıyı anlamak açısından da önemini devam ettirmektedir. Çağdaş sosyolojide aile farklı bağlamlarda tartışılabilir ve bu konuda özgün bir yaklaşıma sahip sosyologların başında Pierre Bourdieu gelmektedir. Bourdieu, aileyi müstakil bir çalışmanın konusu olarak değil de daha çok toplumsal yapının analizi bağlamında incelemektedir. Özellikle toplumsal yeniden üretimin ve eşitsizliğin aktarımındaki rolüne odaklanarak habitus ve sermaye kavramlarıyla birlikte tahlil etmektedir. Dolayısıyla aile alanı öncelikle habitusu oluşturan, sermaye türlerini üyelerine aktaran, toplumun diğer alanlarına da sirayet eden cinsiyet temelli tahakküm ilişkilerini kuran bir alan olarak görülür. Bu makale, Pierre Bourdieu'nün çalışmalarından hareketle aile analizine yönelik kullandığı temel kavramlarını ve argümanlarını inceleyerek aileyi nasıl ve hangi bağlamlarda tartıştığına ilişkin bir çerçeve sunmaktadır. Makale öncelikle aileyi "iyi temellendirilmiş bir kurgu" olarak nasıl gerçekleştirdiğini açıklar. Aile alanındaki tahakküm ilişkilerinin aile içinde ve dışında eşitsizlikleri nasıl yeniden ürettiğini ve son olarak habitusun teşekkülünde ayrıcalıklı bir alan olarak etkin rolüne odaklanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Aile, Pierre Bourdieu, Toplumsal Yeniden Üretim, Habitus, Toplumsal Eşitsizlik

Yazar Katkı Oranları/ Author Contributions

Çalışmanın Tasarımı/Conceiving the Study	Yazar-1 (%100)
Veri Toplama/Data Collection	Yazar-1 (%100)
Veri Analizi/Data Analysis	Yazar-1 (%100)
Makale Yazımı/ Article Writing	Yazar-1 (%100)
Gönderim ve Revizyon/Submission and Revision	Yazar-1 (%100)

Atıf- Citation (APA)

Sala, B. (2025). Pierre Bourdieu'de aile alanı ve toplumsal yeniden üretim. *İctimaiyat*. Aile Özel Sayısı. pp. 361-370. DOI:

<https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1729891>

1. Giriş

Sosyolojide aileyi toplumsal bir olgu ve kurum olarak ele alan geniş bir literatür vardır. Sosyologların aileyi yalnızca mahrem veya biyolojik bir birim olarak değil, toplum içinde merkezi bir yapı olarak kapsamlı bir şekilde, özellikle hem kültürel, ekonomik, politik ve tarihsel güçleri şekillendiren hem de bu güçler tarafından şekillendirilen bir yapı olarak inceledikleri görülmektedir. Dolayısıyla sosyolojide aile, şahsi veya duygusal bir ilişkiden daha fazlası olarak telakki edilmekte ve tarihsel dönemlere göre değişen kuralları, rolleri ve beklentileri olan bir toplumsal kurum olarak kabul edilmektedir. Ayrıca aile toplumsal düzeni, cinsiyet rollerini, sınıfsal yapıları, kültürel ilişkileri ve kuşak değişimlerini de yansıtmaktadır. Ancak ailenin tanımına, oluşumuna ve işlevlerine ilişkin çeşitli tartışmaların yanında ailenin yukarıda vurgulanan muhtelif yapı ve ilişkileri nasıl yansıttığı konusunda da farklı yaklaşımları içeren tartışmalar vardır. Bu tartışmalar temelde, sosyologların kuramsal yaklaşımlarının farklılığından kaynaklanmaktadır. Nitekim, kuramsal yaklaşımları genel hatlarıyla klasik kuramlar ve çağdaş kuramlar olarak iki tarihsel dönemde ele alınabilir. Kuşkusuz her iki dönem arasında kategorik bir ayrım yapmak mümkün değildir çünkü bu ayrım temelde sosyoloji geleneğinin izafi hatları dikkate alınarak sosyologların yaptığı bir ayrımdır. Aile olgusuna ilişkin de benzer bir ayrımı görmek mümkündür. Bu ayrımın çok kesif olmadığını da vurgulamak gerekir. Çünkü çağdaş sosyologlar aile olgusunu tartışırken çoğu zaman klasik kuramların açtığı pencereden aileyi görmekte ve değerlendirmektedir. Bu durum, klasik sosyologların aileye ilişkin değerlendirmelerinin hala aktüel etkisini koruduğu anlamına da geliyor.

Aile üzerine yapılan erken sosyolojik çalışmalarda, genellikle ailenin toplumsal düzeni, ekonomik üretimi ve toplumsallaşmayı etkileyen ayrılmaz bir kurum olarak görüldüğü daha geniş bir toplumsal teoriyle ilişkilendirilmiştir. Ancak sosyolojik geleneğin ilk kurucularının toplumsal teorilerinde de aileye ilişkin sistematik bir yaklaşım bulmak mümkündür. Klasik sosyolojik düşüncenin ustaları aileyi tartışırken muhtelif felsefi geleneklere dayanmaktadırlar. Aydınlanma düşüncesi, pozitivizm, materyalizm ve idealizm gibi bu felsefi gelenekler, erken dönem sosyolojisinin entelektüel temelini oluşturduğu gibi aileye ilişkin sosyolojik perspektifi de belirlemiştir (Vargus, 1999). Burada, Antik Yunan filozofları ve Orta Çağ Hristiyan düşüncesinin de tesirini görmek mümkündür. Dolayısıyla genel hatlarıyla sosyal bilimlerde, özelde ise sosyolojide aile kavramsallaştırılması ve çözümlenmesi, toplumsal yapılarda, normlarda, belirli tarihsel durumlarda ve entelektüel perspektiflerdeki değişikliklerde meydana gelen dönüşümlere paralel olarak önemli bir evrim geçirmiştir. Ayrıca Aydınlanma felsefesinin temel tartışmaları, dönemin önemli ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişmeleriyle birlikte sosyolojik düşüncenin seleflerini ve disipline yaptıkları kurucu katkıları derinden etkilemiştir. Toplum, insan doğası ve toplumsal değişim süreçleri üzerine daha geniş felsefi zaviyeye sahip olan bu klasik yazarlar, aile çalışmasına da daha geniş bir bağlamsal çerçeve içinde yaklaşmışlardır. Klasik sosyologların çalışmaları çağdaş sosyologların çalışmaları için de bir zemin teşkil etmiştir. Ancak klasik teoriler temel çerçeveler oluştururken çağdaş yaklaşımlar ise daha teferruatlı çözümlerler içermektedir. Bu değişim, aile yapılarındaki değişiklikler, cinsiyet rolleri, ekonomik değişiklikler ve küreselleşme gibi toplumsal değişimle ilişkili dinamiklerden kaynaklandığı gibi sosyolojik yöntemlerin ve tekniklerin farklılaşmasından da kaynaklanmaktadır.

Klasik sosyolojinin entelektüel mirasının farkında olan Pierre Bourdieu (1930-2002), klasik sosyologlardan güçlü bir şekilde etkilenmiş çağdaş sosyologlardan biridir. Bourdieu'yu bir kısım çağdaş sosyologlardan ayıran tarafı ise özgün bir sentez ortaya koymuş olmasıdır. Sentezini özgünleştiren ise klasik kuramsal mirasla faal bir etkileşime girmesi, geleneksel düalitelerin üstesinden gelmesi (Bourdieu, 2016b: 43-44) ve toplumsal dünyanın karmaşık ağını çözmek için yeni ve kendince temel perspektifler sunmasıdır. Daha spesifik düzeyde, toplumsal yapılar ile bireysel pratikler arasındaki ilişkiyi ve eşitsizliğin toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında nasıl yeniden üretildiğini çözümleyen bir teorik çerçeve çizmektedir. Dolayısıyla temel kavramları ve metodolojik yaklaşımı günümüz sosyolojik araştırmaları için önemli bir referans kaynağıdır. Bu bağlamda Bourdieu'nün sunduğu perspektif aile olgusunun ve dinamiklerinin daha teferruatlı anlaşılmasını mümkün kılan yeni kavramsallaştırmalar da ortaya koyuyor. Yaklaşımı, aileyi genellikle tecrit edilmiş, işlevsel bir birim olarak gören geleneksel fikirlerin ötesine geçerek, onu diğer toplumsal kurumlarla ilişkilendiren bir iktidar ilişkileri çerçevesine yerleştirir. Bourdieu, bunu yaparken ailenin kültürel, toplumsal ve ekonomik sermayenin aktarımında nasıl önemli bir alan haline geldiğini, aile içinde sosyalleşmeyle içselleştirilen eğilimlerin bireysel tasarrufları ve davranışları nasıl şekillendirdiğini ve kuşaklar boyunca toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretilmesine nasıl katkıda bulunduğunu ortaya koyuyor. Analizi, aileyi yalnızca dahili etkileşimleri içinde değil, aynı zamanda muhtelif toplumsal alanlarla iç içe geçmişliği içinde incelemeye, aile içinde gerçekleşen stratejileri ve mücadeleleri, toplumsal dünyayı şekillendirmedeki faal rolünü ortaya koymaya davet ediyor. Bu çalışmada, Bourdieu'nün tahlillerinden hareketle, aile kurumuna ilişkin özgün yaklaşımını genel hatlarıyla sunmayı amaçlamaktadır. Ailenin toplumsal yapı içindeki dinamikleri, yapıları ve rolüne ilişkin analizini şekillendiren temel kavramları ve ana argüman hatlarına odaklanmaktadır.

2. “İyi Temellendirilmiş Bir Kurgu” Olarak Aile

Türkiye'de aile üzerine yapılan sosyolojik çalışmalarda, ailenin doğal bir kurum mu yoksa sosyal olarak inşa edilmiş bir kurum mu olduğuna dair kavramsal tartışmaya pek yer verilmemektedir. Akademisyenler ve araştırmacılar ailenin ontolojik statüsünü sorgulamak yerine, aile bağlamlarında ortaya çıkan deneyimlere ve sosyo-kültürel pratiklere odaklanma eğilimindedir. Dolayısıyla Türkiye'de, yaygın olarak, aile kavramı evrensel, doğallaştırılmış ve toplumsal düzen için gerekli bir kurum olarak algılanmaktadır. Bu algılanma, ailenin sabit ve zamansız bir forma sahip olduğu fikrini güçlendiren egemen kültürün norm ve değerlerinden etkilenmiştir. Nitekim aile kavramının kendisi çok az sorunsallaştırılır, tanımı verili kabul edilir ve istisnai durumda eleştirel sorgulamaya tabi tutulur. Bu yaygın eğilim, ailenin farklı tarihsel ve toplumsal bağlamlarda alabileceği çoklu formları görünmez kılan ve böylece onun inşa edilmiş, olumsal ve değişken karakteri üzerine derinlemesine düşünmeyi sınırlandıran kültürel bir uzlaşmayı da yansıtmaktadır. Bu bağlamda Bourdieu'nün aile kavramını yapıbozuma uğratarak tartışıyor olması Türkiye'deki olağan aile çalışmalarına ve tartışmalarına paradigmatik açılımlar sağlama potansiyeli de taşımaktadır.

Bourdieu, *On the Family as a Realized Category* adlı makalede aile kavramının doğal bir gerçeklik mi yoksa toplumsal bir inşa mı olduğuna ilişkin iki yaklaşımı tartışarak aileyi doğal bir veri olarak değil de daha karmaşık bir toplumsal yapı olarak kabul eder. Ailenin sadece bir “kelime” veya “sadece sözlü bir yapı” olduğu fikrine ise karşı çıkarak “sağlam temellere dayanan bir kurgu” olduğunu vurgular (1996: 19-21). Bir kurgu olarak aile, toplumsal yapılara, güç ilişkilerine ve toplumsal yeniden üretim süreçlerine derinlemesine yerleşmiş faal bir yapıdır.

Bourdieu ailenin geleneksel tanımından hareketle ailenin “baskın, meşru tanımı”nın sadece bir toplumsal gerçekliğin betimlemesi olmadığını aynı zamanda nasıl inşa edildiğini, ailenin baskın tanımının bir norma dönüşerek “normal” ve kabul edilebilir bir aile yapısının ne olduğuna ilişkin cevap ürettiğini vurgulamaktadır (Bourdieu, 1996: 19). Ailenin ne olduğuna veya ne olmadığına ilişkin sınırın da hukuk gibi devletin baskı aygıtları tarafından sarıh bir şekilde veya devlet istatistik kurumu tarafında zımni bir şekilde izah edildiğine ve ayrıca aile ile ilişkilendirilen kelimelerin de bu kurguyu nasıl inşa ettiğine dikkatleri çekmektedir. Çünkü dil ve tanımlamalar ideolojik çağrışımları içermekte, iktidar yapılarını ve ilişkileri yansıtmaktadır (Foucault, 1972; Wodak, 1989). Ayrıca kelimeler, varoluşları ve anlamları hakkında fikir birliği ve sağduyu oluşturarak şeyler yaratırlar. Bu veçheden dile yaklaşan Bourdieu, aile olarak algıladığımız gerçekliğin toplumsal dil aracılığıyla nasıl oluşturulmuş bir yapı olduğunu öne çıkartır.

Dil vasıtasıyla oluşturulan aile, pratikler ile birlikte vücuda kavuşur. Nitekim Bourdieu’ya göre aile fikrinin toplumda dünyayı görmeyi ve anlamayı verili bir kategoriymiş gibi problematize edilmeden kullanılmasını mümkün kılan husus aile fikrinin davranışlar, yasalar ve normlar aracılığıyla gerçek hale gelmesidir. Dolayısıyla pratikte somutlaşan aile nesnel bir gerçeklik olarak algılanır. Aileyi nesnel ve verili bir gerçekliğe dönüştüren süreci ise şöyle açıklamaktadır:

“Ailenin, üyelerinin yoğun duygusal bağlarla birleştiği nominal bir kurgudan gerçek bir gruba nasıl dönüştüğünü anlamak için, sevgi yükümlülüğünü sevgi dolu bir mizaca dönüştüren ve ailenin her üyesine bağlılık, cömertlik ve dayanışma üreten bir 'aile duygusu' bahsetme eğiliminde olan tüm pratik ve sembolik çalışmaları hesaba katmak gerekir. Bu, hem günlük varoluşun sayısız sıradan ve sürekli alışverişleri -hediye, hizmet, yardım, ziyaret, ilgi, nezaket alışverişi- hem de aile olaylarının sıra dışı ve ciddi alışverişleri anlamına gelir; bunlar genellikle bir araya gelen ailenin bütünleşmesini kutsayan fotoğraflarla onaylanır ve anılır. Bu iş, özellikle ziyaretler, yazışmalar (özellikle ritüel iyi dilek alışverişi) ve bir Amerikan çalışmasının gösterdiği gibi telefon görüşmeleri yoluyla ilişkileri (sadece kendi aileleriyle değil, çoğu zaman eşleriyle de) sürdürmekten sorumlu olan kadınlara daha çok düşmektedir.” (1996: 22).

İnsanlar bu sembolik sistemin içinde doğarlar. Doğumdan itibaren bir ailenin üyesi olarak muhatap alınırlar, davranırlar ve böylece deneyimler ve ilişkiler bu sembolik sistemin bir parçası haline gelir. Günlük iletişimin içinde ailenin ne olduğu ve nasıl devam edeceği konusunda sürekli bir aktarım yapılır. Bu iletişim ile duygusal bir nesne oluşur ve “libido toplumsallaşır” (Bourdieu, 1996; Atkinson, 2013: 226). Bourdieu, libido kavramını bireysel bir alandan toplumsal alana aktararak yeniden yorumlar. Böylece bireysel arzuların sadece biyolojik olmadığını toplumsal yapılar tarafından yönlendirildiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda sembolik sistemin belirlediği aile normlarına göre arzulama ve bağ kurma öğrenilir. Kısacası aile, arzularımızı ve hislerimizi de derinden yapılandıran bir yapıdır.

Bourdieu, sık sık aile kavramını doğal ve değişmez bir yapı olarak değil, muhtelif kurumlar ve iktidar aygıtları tarafından şekillendirilen karmaşık bir toplumsal ve tarihsel yapı olarak takdim eder. Aile gibi soyut kavramların “birbiriyle bağlantılı kurumlarca gerçekleştirilen bir ebedileştirme çalışmasının ürünü” olarak teşekkül ettiğini vurgular (Bourdieu, 2014: 8). Din ve hukuk gibi normatif kurumlar ise normların aktarılması, ailenin sınırının çizilmesi ve ailenin bir gerçekliğe dönüşmesinde önemli aktörler (Bourdieu, 1995: 194-195) olmasına karşılık devletin daha belirleyici ve aileyi kurumsallaştıran bir aktör olarak ortaya çıktığını ifade eder. Çünkü devlet, bürokratik ve yasal aygıtlar vasıtasıyla aileyi tanımlar ve meşrulaştırır. Bourdieu, devletin rolünü “devlet, özellikle de evlenme cüzdanına kaydedilen tüm medeni durum işlemleri

aracılığıyla, toplumsal dünyanın en güçlü algılama ilkelerinden biri ve en gerçek toplumsal birliklerden biri olarak aile kimliğini oluşturan binlerce oluşturma edimini gerçekleştirir” şeklinde açıklar (Bourdieu, 1996: 25). Böylece aile, hususi ve tecrit edilmiş bir varlık değil devlet garantisiyle üretilen “kamusal bir şeye” dönüşür. Dolayısıyla aile, tarihsel süreçte değişimlere maruz kalsa da devlet, din ve eğitim kurumları tarafından, çoğu zaman zımni bir şekilde, normların sürdürülmesi için çalışmaların yürütüldüğü ayrıcalıklı bir yer olarak önemsenmektedir.

Bourdieu’ya göre aile, sıradan ekonomik kuralların ötelendiği, güven ve koşulsuz verme yeri olarak sunulur. Gündelik söylem de aile içindeki ilişkiler için genellikle ideal modeller oluşturur. Bunlar kolektif olarak kabul edildiği için, başka bir ifadeyle toplumsal olarak oluşturulmuş ve toplumsallaşmış aktörler tarafından kabul edildiği ve paylaşıldığı için gerçekliğin bir ilkesi olarak tezahür eder. Aile kavramı pratiklerle içselleştirildiğinden ve başkalarına nesnel görüldüğünden dolayı da “Kant’ın kastettiği anlamda aşkınsal” (Bourdieu, 1996: 21) bir niteliğe haizdir. Ailenin aşkınsal niteliği yapılandırılmış yapı olan evlilik gibi diğer kategorilerin yeniden üretimine katkıda bulunur. Bu döngü öznel ve nesnelleşmiş kategoriler arasında bir uyum yaratır. Böylece aile, temelde keyfi bir toplumsal yapı olmasına rağmen içselleşmiş pratiklerden dolayı her şeyden daha doğal bir görünüme kavuşur. Toplumun aileyi zamansız ve evrensel bir kurum olarak doğallaştırması da bu kolektif uzlaşının bir sonucudur.

3. Ailede Tahakküm İlişkileri

Aile içindeki bireyler arasında güç ve kontrolün nasıl dağıtıldığı ve uygulandığına ilişkin tartışmalar, özellikle feminist teorinin ana gündemi olduğundan dolayı çağdaş sosyolojinin de gündeminde yer almaktadır (Walby, 1990). Diğer toplumsal kurumlarda olduğu gibi ailede de güç ve otoritenin eşitsiz dağılımını belirleyen muhtelif değişkenler vardır. Cinsiyet, yaş, kültürel ve yasal normlar gibi değişkenlerden kaynaklı farklı tahakküm biçimlerinden bahsedilebilir. Bu tahakküm biçimleri iş bölümü, çocuk eğitimi ve çeşitli konularda karar verme şeklinde tezahür eder. Bourdieu, aile içindeki bu tahakküm ilişkilerini toplumsal, kültürel ve zihniyet yapılarına odaklanarak tahlil ettiği *Eril Tahakküm* (2014) kitabında aile içi eşitsizliğin toplumsal yapılara ve pratiğe nasıl yerleştiğini ve nasıl yansıdığını tartışmaktadır. Bourdieu için bu eşitsizliğin merkezinde erkek egemenliği vardır. Erkek egemenliği ise “sembolik şiddet” olarak işlemektedir. Tarihsel ve kültürel mekanizmalar da bu erkek egemenliğine yol açan hiyerarşik yapıyı tahkim etmektedir. Dolayısıyla aile alanı sembolik şiddetin somutlaştığı bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bourdieu’ya göre sembolik şiddet baba figürü etrafında temerküz etmektedir. Baba, aile içinde sembolik şiddet tekeli elinde bulunduran bir figürdür. Bu şiddet kullanılan kelimeler, alışkanlıklar ve normlar vasıtasıyla incelikli düzeyde ve fiziksel olmayan bir şiddet biçimidir. Babanın egemenliğini doğallaştıran ve meşrulaştıran zihniyetin ve eğilimin içselleştirilmesiyle gerçekleşmektedir. İçselleştirme, cinsiyet ve yaş gibi toplum tarafından konumlandırılmış değişkenlerin ve yine toplum tarafından kayıtlanan sınırların ve rollerin meşrulaştırılmasıyla gerçekleşmektedir (Bourdieu, 2014: 93). Bourdieu, erkekler ve kadınlar arasındaki tahakküm ilişkilerinin sembolik sınırlarının çizildiği bir yer olarak aile içi ilişkilere odaklanarak, burada üretilen yapının günlük yaşamda gözlemlenen ekonomik ve toplumsal eşitsizlikler gibi tüm egemenlik ilişkilerine de yansıdığını ve düzenlediğini vurgulamaktadır. “Aile ruhu” olarak nitelendirdiği homojen bir bütün olarak bireyleri birbirine bağlayan normlar ve temsiller sisteminin toplumun her alanında tezahür ederek sınırlar inşa ettiğini, güçlü ama görünmez engeller yarattığını böylece cinsiyete göre kimin ne yapması veya ne olması gerektiğini belirler

(Bourdieu, 2014: 135). Bu bağlamda, aile bu düşünce ve davranış kalıplarını aktarmada merkezi bir rol oynadığı için de tahakküm ilişkileri çok erken yaşlardan itibaren yerleşir. Bu tahakküm ilişkisi esasen tarihsel olarak inşa edilmekte, toplumsal yapılarda ve kültürel temsillerde bariz bir şekilde uygulanarak yeniden üretilmektedir.

Bourdieu, aileyi “erkekçi vizyon” tarafından oluşturulan bir alan olarak kabul eder. Çocukluktan itibaren aile içi hiyerarşi deneyimlenir ve aktarılır. Çeşitli roller, ev işleri, beklentiler ve değerli kabul edilen davranışlar cinsiyetlere, çoğunlukla örtük bir şekilde dağıtılır. Bu dağıtım yasalarla ve günlük dille ifade edilen daha geniş organize edilmiş sembolik bir düzenin parçası (Bourdieu, 2014: 109) olduğu için kabulü daha kolayca gerçekleşir. Böylece aile alanı cinsiyet normlarının ve tahakküm ilişkilerinin köklü bir şekilde yeniden öğretildiği faal bir alan haline gelir. Din ve okul gibi diğer kurumlar bu yeniden üretimi pekiştirir. Kilise, kadınlara yönelik karamsar bakış açısı ve ataerkil aile ahlakıyla, kadınların aşağılığını destekleyen değerleri aşılır (Bourdieu, 2014: 109). Devlet ise, aile hukukuna androsentrik (erkek merkezilik) ilkeleri işleyerek ataerkil emir ve yasakları onaylar ve çoğaltır (Bourdieu, 2014: 111-112). Öztimur'un da vurguladığı gibi, Bourdieu bu egemenliğin toplumsal kurumlar tarafından yeniden üretildiğini ve cinsiyetler arasındaki işbölümünü değiştirmenin çok zor olduğunu savunur ve aileyle birlikte devleti, kiliseyi ve eğitim kurumlarını erkek egemenliğinin yeniden üreticileri olarak tanımlar (Öztimur, 2016: 597).

Bourdieu'nün değerlendirmelerinde aile yapısal eşitsizliklerin yeniden üretildiği merkezi bir yapı olarak tezahür eder. Erkek egemenliği ise aile yapısındaki eşitsizliğin temelini teşkil eder. Egemenlik toplumsal olarak yerleşik kelimeler, uygulamalar ve normlar aracılığıyla işleyen incelikli, fiziksel olmayan bir mekanizma olan “sembolik şiddet” şeklinde somutlaşır. Tezahürü, bireylerin baba otoritesinin meşruiyetini içselleştirmesinde yatar ve baba, bu sembolik şiddetin münhasır sahibi olarak algılanır. Ayrıca aile toplumsal cinsiyet normlarının ve egemenlik ilişkilerinin aşılandığı ve sürdürüldüğü birincil bir sosyalleşme alanı olarak ortaya çıkar. Erkek egemenliğinin bu yeniden üretimine diğer toplumsal kurumlar da faal bir şekilde rol oynar. Böylece mevcut egemenlik tahkim edilerek ve kurumsallaştırılarak yeniden üretildiğinden dolayı da değiştirilmesi son derece zordur.

4. Habitusun Teşekkül Yeri Olarak Aile

Habitus, Bourdieu'nün sosyolojik çalışmalarının merkezi kavramını teşkil etmektedir. Geleneksel bir tartışma olan fail-yapı ilişkisine odaklanarak bireylerin toplumsal değerleri ve normları nasıl benimsediklerini, nasıl bir yatkınlıkla uyguladıklarını, tercihlerinin ve beğenilerinin kaynağına ilişkin bir açıklama modeli sunar. Habitus kavramı daha çok Bourdieu'nün Cezayir'deki Kabiliye köylülerinin pratiklerini analiz ettiği *Bir Pratik Teorisi İçin Taslak: Kabiliye Üzerine Üç Etnoloji Çalışması*, Fransız toplumunun estetik zevklerini, kültürel tüketim alışkanlıklarını ve yaşam tarzlarını incelediği *Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi*, öğrencilerin kültürel sermayelerinin ve bunun akademik başarılarına olan tesirlerinin incelendiği *Varisler: Öğrenciler ve Kültür* ve eğitim sisteminin toplumsal eşitsizlikleri nasıl yeniden ürettiğini izah ettiği *Yeniden Üretim: Eğitim Sistemine İlişkin Bir Teorinin İlkeleri* çalışmalarında inkişaf eder. Farklı disiplinlerden araştırmacılar tarafından kullanılan ve tartışılan “rasyonel seçim teorisiyle çelişen” (Sapiro, 2015: 488) habitus kavramını Bourdieu, basit bir alışkanlıklar bütününe ötesinde bireylerin idraklerini ve eylemlerini yapılandıran daha girift bir şekilde “taşınabilir bir yatkınlık” olarak tanımlar. Kendi ifadesiyle:

“Anlamlandırılmış pratiklerin ve böylelikle geliştirilen pratikleri anlamlandırmaya muktedir algılamaların üretici yatkınlığına dönüşmüş ve bedene işlemiş bir zorunluluk olan habitus, genel ve bir yerden bir yere taşınabilir bir yatkınlık olarak, doğrudan edinilmiş olanın sınırlarının ötesine uzanarak, öğrenme koşullarının özünde bulunan gerekliliğin, sistemli ve evrensel bir uygulamasını gerçekleştirir” (Bourdieu, 2015: 255).

Bourdieu’ya göre habitus esasen geçmiş deneyimlerimiz yoluyla edindiğimiz ve zaman içinde bizim bir parçamız haline gelen köklü eğilimler sistemidir. İçinde yaşadığımız muhitin ve toplumun genel ilkeleri vasıtasıyla edindiğimiz eğilimlerin toplamıdır ve genellikle bilinçli düşünceye ihtiyaç duymadan doğal bir şekilde tezahür eder (Bourdieu, 2018: 157-163). Habitus, sadece davranışlarımızı yönlendirmekle kalmaz, aynı zamanda karşılaştığımız pratikleri anlamlandırmaya muktedir kılar. Dolayısıyla, dünyayı ve olayları nasıl algıladığımızı, onlara nasıl anlam verdiğimizi ve onlara nasıl tepki verdiğimizi belirler. Bu şekilde habitus, bireylerin sosyal dünyada hareket etme biçimlerini tayin eden, neredeyse ikinci bir “tabiat” olarak işlev gören içselleştirilmiş bir zorunluluktur. Bu zorunluluk sosyalleşme sürecinde bireylere sirayet eder. Bourdieu’nün çalışmalarında habitusun oluşumuna ilişkin aile, okul, muhit ve toplumsal sınıf gibi sosyalleşme alanlarının rolü öne çıkmaktadır. Diğer alanlara göre aile ilk sıkı etkileşimlerin yaşandığı ve böylece bireylerin toplumsal alandaki tutumları, eylemleri ve algılarının temelini oluşturması dolayısıyla habitusun teşekkül ettiği başlıca alan olduğu söylenebilir.

Aile alanı, eğilimlerin kristalize edildiği, idrak ve eylem şemalarının şekillendiği bir işlevi yerine getirir. Habitusun edinildiği ilk ve en etkili sosyalleşme alanı olarak salt mekanik bir telkinin ötesinde veya karakterin dayatılması yoluyla değil de aile ortamının doğasına içkin kısıtlamalar ve bireyin eğilimleri arasındaki doğallaşmış etkileşimlerin sonucu olarak habitus teşekkül eder (Bourdieu, 2016, 196). Buradaki etkileşimler o derece birey tarafından benimsenir ki diğer alanlara kolayca aktarılabilen ve her zaman varlığını hissettiren bir düşünme biçimine, bir habitusa dönüşür (Bourdieu, 2015a: 347). Aile alanında teşekkül eden habitus, salt bir kimlik veya fikrin ötesine geçmektedir. Kaynakları, uygulamaları, değerleri, kültürel söylemleri ve bir ailenin üyelerinin kim olduklarını idrak ediş biçimlerini muhteva eder. Çocukların ve ebeveynlerin bireysel kimliklerini aile ortamında anlamaya ve mevzilendirmeye imkân veren bir “mercek” işlevi görür. Aile içinde teşekkül eden tavırlar, değerler ve alışkanlıklar, her bireyin farklı alanlarda, örneğin eğitimdeki ilgi alanlarına, hedeflerine ve katılım düzeylerine büyük ölçüde tesir eder (Archer vd., 2012: 886; Bourdieu ve Passeron, 2017).

Ailede teşekkül eden habitus da Bourdieu tarafından hem yapılandırılmış hem de yapılandırıcı bir yapı olarak kavranmaktadır. Yapılandırılmıştır çünkü aile içindeki etkileşim sonucu oluşur, ayrıca yapılandırıcıdır çünkü bireyin idrakini, tutumunu, davranışlarını, zevklerini ve konuşmasını düzenler. Böylece ailenin yaşam tarzı birey tarafından içselleştirilir (Bourdieu, 2015: 255; Swartz, 1997: 102; Tomanović, 2004: 343). Dolayısıyla ailede edinilen habitus, aile içini aşarak toplumsal alandaki bireylerin mevkilerinin ve işgal ettikleri statülerinin mahiyetini belirleyen değerleri, beğenileri, bedensel davranışları, iletişim ve dili kullanma biçimlerini doğrudan etkiler. Aile alanında teşekkül eden habitusu da ailenin toplumsal alandaki konumu ile yapılandırılır. Nitekim ailenin ekonomik, toplumsal ve kültürel sermayesi varoluş koşullarını tayin eder. Bu süreçte ailenin karşısına çıkan fırsatları nasıl kullandığı, kısıtlamalara nasıl tepki verdiği ve kaynaklardan ne derece faydalandığı vb. reaksiyonlar aile üyeleri tarafında bir yatkınlık olarak içselleştirilir. Dolayısıyla aile yapılandırılmış ve yapılandıran bir yapı olarak hem mevcut toplumsal yapıları yansıtırken hem de toplumsal yapıların aktif bir şekilde yeniden üretilmesine katkı sağlar. Bu yeniden üretim döngüsü doğallaştığı için bireylerin toplumsal konumunun salt

bireysel tercihler ve özelliklerden kaynaklandığına ilişkin bir yanılsamaya neden olur. Bu yanılsama bireyler arasındaki eşitsizliklerin, hiyerarşilerin ve farklılıkların toplumsal kökeninin dikkate alınmamasına ve ifşa edilmemesine yol açar.

Bourdieu, özellikle eğitimdeki eşitsizliğinin anlaşılması için ailede edinilen habitusun önemi üzerinde durmaktadır. Aile alanındaki habitusu eğitim eşitsizliklerinin temel bir ilkesi olarak kabul eder. Çünkü çocuğun herhangi bir okulda ya da ev dışında öğrendiklerinin başarısı, evde öğrendiklerine ne kadar benzediğine ya da onlardan ne kadar farklı olduğuna bağlı olarak değişir. Örneğin, bir çocuğun evde ana dilini kullanmayı öğrenme şekli, farklı toplumsal sınıflardan gelen çocuklar arasındaki eğitim farklılıklarının başlıca nedenlerinden biridir (Bourdieu ve Passeron, 2014: 107). Dolayısıyla aile sadece bir bireyin doğduğu yer değil, toplumsal yapıların habitus olarak içselleştirildiği alandır (Sala, 2019). Bu habitus da pratikleri ve algıları şekillendirerek aileler arasındaki eşitsizliğin okula aktarılmasını ve toplumsal yapının yeniden üretilmesini devam ettirir. Böylece “doğru ailede doğmuş” olmak oyunun kurallarını iyi bilerek oyuna dahil olmak anlamına gelir (Bourdieu, 2016: 53). Okula kolayca adapte olmanın verdiği bu ayrıcalıklı avantaja sahip olmak nasıl başarılı olacağını çok fazla düşünmeden ve hesap etmek zorunda kalmadan başarıya götürmektedir.

Bourdieu için aile alanı, yukarıda da vurgulandığı gibi habitusun teşekkülünde önemli bir yer teşkil etmektedir. Ailenin deneyimlediği nesnel koşulların yapılandırılmış hali olan habitus ekonomik, kültürel, toplumsal, sembolik vb. sermaye türlerinin edinilmesi ve aktarılmasında rol oynar. Aile içinde edinilen habitus ile finansal kaynakların nasıl kullanılacağı ve edinileceği, hangi kültürel unsurların ve uygulamaların değerli olduğu, aile ağırları ve temasları ile toplumsal alanda daha kolay ilişki ve bağlantı kurmasını ve prestij, itibar gibi tanınmayı sağlayan meşru ve güçlü avantajlar sunar (Bourdieu, 1995: 192; Bourdieu ve Darbel, 2017: 136; Bourdieu ve Passeron, 2014: 161-162). Bu sermaye türleri sonraki kuşaklara aktararak derecesi ve miktarına göre avantaj veya dezavantaja dönüşür. Ayrıca sermaye türüne göre belirli alanlarda rekabet olanağı yaratırken belirli alanlarda da uyumu zorlaştırabilir. Bu bağlamda aile alanında teşekkül eden habitus, sağladığı sermaye türleriyle ve miktarıyla toplumsal eşitsizliği ve farklılığı kuşaklara aktararak yeniden üretimi devam ettirir. Bourdieu, bireyin toplumsal konumunu sahip olduğu sermaye türlerinin hacmi ve bu sermayelerin bileşimi ile ilişkili olduğunu vurgular. Sermaye, yaygın kullanımıyla sadece parasal nitelikli mallarla ilişkilendirmez. Toplumsal konumu etkileyebilecek her türlü maddi ve manevi unsurlar birer sermayedir. Bu bağlamda sermaye toplumsal alanda gücü tahkim eden ve avantajlar sağlayan sahip olunan kaynaklardır. Muhtelif sermaye türlerinin edinilmesinde ve kullanımında ise habitusun birincil düzeyde teşekkül ettiği ailenin belirleyici bir vasfı vardır. Dolayısıyla aile, bireyin sermaye biçimlerinin nasıl edinildiği ve sonrasında yaşam boyunca nasıl kullanıldığı konusunda derinlemesine belirleyici bir rol oynar. Bu bağlamda aile çeşitli sermaye türlerinin nesiller boyunca sistematik olarak aktarıldığı önemli bir yerdir. Bu aktarım her zaman açık olmayabilir. Genellikle bireyin toplumsal dünyadaki yönünü etkileyen incelikler yerleşmiş uygulamalar, bilgiler ve eğilimler yoluyla gerçekleşir.

5. Sonuç

Aile ile ilgili sosyolojik çalışmaların bir kısmı aileyi kendiliğinden doğal bir kurum olarak kabul ederek inceler. Kültürel anlatılarla desteklenen bu kabul ailenin tarihsel değişimini anlamayı kısıtlamaktadır. Bourdieu'nün aileye yaklaşımı bu doğallaştırılmış fikri sorunsallaştırarak aileyi dinamik bir toplumsal yapı olarak inceler. Ailenin dil, hukuk, devlet ve günlük pratikler vasıtasıyla

gerçekleştirilen güçlü bir kurgu olduğunu vurgular. Bourdieu aile kavramını yapıbozuma uğratarak toplumsal bir inşa olduğunu, işlevlerinin yalnızca biyoloji veya hisler tarafından değil, tarihsel ve kültürel değişkenler tarafından nasıl şekillendirildiğini izah eder. Ayrıca Bourdieu'nün yaklaşımını sosyoloji geleneği içinde özgün kılan bazı temel farklılıklar vardır. Genel hatlarıyla bu farklılıklar şu şekilde özetlenebilir:

Sosyoloji geleneğinde işlevselci yaklaşım aileyi genellikle sosyalleşme, duygusal destek, neslin devamı gibi temel toplumsal ihtiyaçları karşılayan işlevsel bir kurum olarak tahlil eder. Bu bağlamda işlevselciler ailenin toplumsal istikrarı sağlamadaki rolüne odaklanmaktadır. Böylece aile fikrinin kurgulanmış doğasına ve aileyi tanımlayan güç dinamiklerine derinlemesine incelemeyi mümkün kılmazlar. Bourdieu ise işlevselci yaklaşımın ihmal ettiği bu alana dikkatleri çeker.

Sosyalleşme ile ilgili teorilerde aile, sosyalleşmenin gerçekleşmesinde oynadığı rol üzerinde durulmakta, ayrıca ailenin rol modeliği ve aile içi eğitime odaklanırken Bourdieu ise aileyi habitusun teşekkül ettiği birincil bir alan olarak bireylere aktarılan yatkınlıkları, zevkleri, tercihleri ve dünyayı görme biçimini belirleyen bir yapı olarak inceler.

Marksist yaklaşımlar eşitsizliği açıklamak için ekonomik sermaye ve sınıf çatışmasına odaklanırken kültürel yönler ihmal edilmekte, kültürel ve sosyal kaynakların edinilmesi ve kullanımına ilişkin sistematik bir çerçeve çizmemektedir. Bourdieu ise sermaye kavramını ekonomik imkanların ötesine taşıyarak kültürel, sosyal ve simgesel sermaye biçimlerinin aktarılmasında ailenin önemini bariz rolünü açığa çıkartmaktadır. Dolayısıyla farklı sermaye türlerinin aile içinde daha sistematik bir şekilde edinildiğini ve bu sermaye türlerinin nasıl kullanılacağına ilişkin nüanslı yollarını deşifre eder.

Feminist teoriler aile içindeki güç dengesizliğini ve ataerkilliği tahlil ederken çoğunlukla aile içindeki tahakkümün açık ve fiziksel boyutuna atıf yaparlar. Bourdieu ise sembolik şiddet kavramıyla aile içindeki tahakküm mekanizmasını açıklar. Sembolik şiddet daha çok görünmez ve bireyler tarafından içselleştirilen bir güçtür. Bu güç, dünyayı idrak etme ve onunla etkileşim kurma biçimlerinin derinliklerinde yer alarak eşitsizliği doğal ve normal hale getirmektedir.

Sonuç olarak Bourdieu aileyi tahlil ederken kendine özgü kuralları olan nispeten özerk bir toplumsal alan olarak yaklaşır. Alan kavramı Bourdieu'nün sosyolojik teorisinin dayandığı temel kavramlardan biridir. Bir alan olarak aile de bireylerin belirli sermaye ve kaynaklar için rekabet ettiği yapılandırılmış bir yapıdır. Dolayısıyla diğer toplumsal alanlar gibi aile alanı da kendine özgü pratik mantığa sahip olmasının yanında ilişkisel ve dinamik bir yapıdır.

Kaynakça

- Archer, L., DeWitt, J., Osborne, J., Dillon, J., Willis, B., & Wong, B. (2012). Science aspirations, capital, and family habitus: How families shape children's engagement and identification with science. *American Educational Research Journal*, 49(5), 881–908. <https://doi.org/10.3102/0002831211433290>
- Atkinson, W. (2013). A sketch of 'family' as a field: From realized category to space of struggle. *Acta Sociologica*, 57(3), 223–235. <https://doi.org/10.1177/0001699313511470>
- Bourdieu, P. (1995). *Pratik Nedenler* (H. Tufan, Çev.). İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Bourdieu, P. (1996). On the family as a realized category. *Theory, Culture & Society*, 13(3), 19–26. <https://doi.org/10.1177/026327696013003002>
- Bourdieu, P. (2014). *Eril Tahakküm* (B. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayırım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi* (D. Fırat Şannan & A. G. Berkkurt, Çev.). Ankara: Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P. (2015a). *Devlet Üzerine* (A. Sümer, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P. (2016). *Akademik Aklın Eleştirisi: Pascalca Düşürme Çabaları* (P. B. Yalın, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları
- Bourdieu, P. (2016b). Vive L Crise!: Sosyal bilimde heterodoksi için. G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, & Ü. Tatlıcan (Derl.), *Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi* (4. Baskı, ss. 581-604). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P. (2018). *Bir Pratik Teorisi için Taslak: Kabiliye Üzerine Üç Etnoloji Çalışması* (N. Ökten, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bourdieu, P., & Darbel, A. (2017). *Sanat Sevdası: Avrupa Sanat Müzeleri ve Ziyaretçi Kitlesi* (S. Canbolat, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Bourdieu, P., & Passeron, J. C. (2017). *Varisler: Öğrenciler ve Kültür* (L. Ünsaldı & A. Sümer, Çev.). Ankara: Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (2014). *Yeniden Üretim: Eğitim Sistemine İlişkin Bir Teorinin İlkeleri* (A. Sümer, L. Ünsaldı, & Ö. Akkaya, Çev.). Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language* (A. M. Sheridan Smith, Çev.). New York: Pantheon Books.
- Öztimur, N. (2016). Feminist teoride Pierre Bourdieu tartışmaları. G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, & Ü. Tatlıcan (Derl.), *Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi* (4. Baskı, ss. 581-604). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sala, B. (2019). Uyumdan Çatışmaya: Bir Ara Kurum Olarak Ailenin Sosyalleşme Sürecindeki Rolü. Özlem Altunsu Sönmez ve Gamze Aksan (Ed.). *Aile Kurumuna Farklı Bakışlar* (ss.35-52). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Sapiro, G. (2015). Habitus: History of a concept. In J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2nd ed., ss. 484–489). Elsevier.
- Swartz, D. (2011). *Kültür ve İktidar: Pierre Bourdieu'nün Sosyolojisi* (E. Gen, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tomanović, S. (2004). Family habitus as the cultural context for childhood. *Childhood*, 11(3), 339–360. <https://doi.org/10.1177/0907568204044887>
- Vargus, B. S. (1999). Classical social theory and family studies. In M. B. Sussman, S. K. Steinmetz, & G. W. Peterson (Eds.), *Handbook of Marriage and the Family*. Boston: Springer.
- Walby, S. (1990). *Theorizing Patriarchy*. Cambridge: Basil Blackwell.
- Wodak, R. (Ed.). (1989). *Language, Power and Ideology: Studies in Political Discourse*. Philadelphia: John Benjamins.

Extended Abstract

The family has long been regarded in sociology as a central institution mediating between the individual and society, yet its meaning, structure, and functions remain subject to theoretical debate. Classical sociologists often analyzed the family regarding social order, moral regulation, or economic function, whereas contemporary perspectives emphasize its embeddedness in broader relations of power, culture, and inequality. This article revisits these debates through the theoretical lens of Pierre Bourdieu, whose conceptual apparatus offers an original and productive framework for understanding the family as both a constructed and structuring social field. In doing so, it situates the family not merely as a site of intimacy or biological reproduction, but as a crucial institution for the reproduction of social inequalities and the transmission of capital across generations.

Bourdieu's contribution lies in his insistence that the family cannot be reduced to either a natural unit or a functional system. In his analysis, the family is best understood as a "well-founded fiction"—a socially constructed yet deeply real entity, reproduced through symbolic practices, legal codifications, and cultural expectations. This perspective challenges the tendency, particularly prevalent

in contexts such as Türkiye, to treat the family as a universal, timeless, and unquestioned institution. For Bourdieu, the family exists simultaneously as discourse and practice: it is invoked in language, institutionalized through the state, and enacted in daily routines and rituals that generate emotional bonds and loyalty. These symbolic and practical mechanisms transform the family from a nominal category into an objective reality, one that appears natural precisely because its constructed nature is obscured.

Drawing on his analysis of masculine domination, Bourdieu situates the family as a primary site where symbolic violence is enacted and reproduced. Unlike overt coercion, symbolic violence operates through subtle, everyday practices and taken-for-granted norms that legitimize male authority and naturalize gender hierarchies. The father figure, as the symbolic holder of authority, embodies this mode of domination, which is reinforced by institutions such as religion, education, and the state. Feminist studies have long emphasized the family as a site of patriarchal power; Bourdieu extends this critique by demonstrating how domination is reproduced through habitus and symbolic systems that inscribe hierarchical gender relations into the very dispositions of individuals. In this sense, the family is not only a microcosm of social inequality but also an active mechanism in its reproduction.

Bourdieu's concept of habitus provides a further analytical key for understanding the family's role in social reproduction. Habitus refers to the durable dispositions—ways of perceiving, feeling, and acting—acquired through socialization. While habitus is shaped by multiple contexts, the family is the primary and most influential site of its formation. Through everyday interactions, routines, and implicit expectations, children internalize schemes of perception and action that guide their orientation in the social world. These dispositions, once embodied, function as second nature: they predispose individuals to act in ways that reproduce the very structures from which they emerged. Crucially, the habitus formed in the family is directly linked to the family's position within the broader social hierarchy, particularly in relation to its endowment of economic, cultural, social, and symbolic capital.

The family thus plays a decisive role in transmitting various forms of capital across generations. Beyond material inheritance, children acquire linguistic competencies, cultural tastes, educational aspirations, and social networks that profoundly shape their life chances. Bourdieu's analysis of educational inequality illustrates how children from families endowed with higher volumes of cultural capital enter the school system already predisposed to its demands, thereby securing an advantage that appears as meritocratic success but in fact reflects inherited privilege. In this way, the family constitutes a critical nexus in the reproduction of social inequalities, as it mediates the transmission of capital and embeds it within the dispositions of future generations.

The article situates Bourdieu's approach in relation to other theoretical traditions. Functionalist accounts, for example, emphasize the stabilizing functions of the family but overlook the power dynamics and constructed nature of familial forms. Socialization theories recognize the family's role in transmitting norms but often treat this process as straightforward role learning rather than as the formation of durable dispositions. While attentive to class and economic capital, Marxist approaches neglect the symbolic and cultural dimensions that Bourdieu highlights. Feminist theories of patriarchy emphasize overt domination, but Bourdieu's concept of symbolic violence enriches this analysis by revealing how power operates in subtle, misrecognized forms. In contrast to these traditions, Bourdieu conceptualizes the family as a *field*—a relatively autonomous social space governed by its own logic, in which individuals and groups struggle over resources and meanings.

In conclusion, Bourdieu's analysis provides a powerful corrective to naturalized or reductive accounts of the family. By theorizing it as a socially constructed yet deeply structuring field, he reveals the mechanisms through which families reproduce not only themselves but also broader social hierarchies. The family is a site of intimacy and affection, a mechanism of domination, a locus of habitus formation, and a conduit for transmitting capital. Its apparent naturalness conceals the historical and institutional work that sustains it, while its everyday practices secure the reproduction of social inequalities across generations. This perspective invites a reconsideration of the family not as a static, functional unit, but as a dynamic and contested social space, deeply implicated in the reproduction of the social order.